

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Херсонського державного
університету

 Олександр СТЕЦІВАКОВСЬКИЙ
« 18 » вересня 2024р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Освітня програма **Соціальна робота**
Спеціальність **231 Соціальна робота**
Галузь знань **23 Соціальна робота**
Рівень вищої освіти **другий (магістерський)**
Факультет **психології, історії та соціології**
Кафедра **філософії, соціології та соціальної роботи**
Курс **1, 2**

ПОГОДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-
педагогічної роботи

 Дар'я МАЛЬЧИКОВА
« 13 » вересня 2024р.

Програму розроблено:

Костючков Сергій Карпович, професор кафедри філософії, соціології та соціальної роботи, доктор філософських наук, гарант освітньо-професійної програми «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Програму розроблено на основі освітньо-професійної програми «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота, галузі знань 23 Соціальна робота, кваліфікація: магістр з соціальної роботи (затверджено вченою радою ХЛУ, протокол №14 від 29.06.2023р.)

В.о. декана факультету

Ірина ШАПОШНИКОВА

Затверджена на засіданні філософії, соціології та соціальної роботи
Протокол № 9 від « 03 » червня 2024 р.

Завідувач кафедри

Сергій КОСТЮЧКОВ

Схвалено науково-методичною радою факультету
Протокол № 10 від « 18 » червня 2024 р.

Голова ради

Наталія ТАВРОВЕЦЬКА

Керівниця навчального відділу Вікторія ЯЦЕНКО

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА

Зміст наскрізної програми практичної підготовки:

Вступ

Практична підготовка здобувачів, які навчаються у Херсонському державному університеті, здійснюється шляхом проходження ними практики в закладах освіти, на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними закладами договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.

Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням академічної доброчесності учасників освітнього процесу Херсонського державного університету.

Організація і проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти Херсонського державного університету регламентується такими документами:

1. Закон України «Про вищу освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України «Про освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Кодекс законів про працю України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
4. Положення про проведення практики здобувачів вищих навчальних закладів України, затверджене наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
5. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>
6. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота, галузі знань 23 Соціальна робота, ступінь вищої освіти: магістр, затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. №556. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/231-sotsialna-robota-magistr.pdf>
7. Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті від 02.09.2020 № 789-Д, Про введення в дію рішення вченої ради ХДУ від 29.01.2024 про внесення змін до Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті від 07.02.2024 №88-Д <https://ksu24.kspu.edu/s/7ogSN>
8. Про введення в дію рішення вченої ради ХДУ від 30.10.2023 про затвердження Положення про організацію та проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти у Херсонському державному університеті від 17.11.2023 № 521-Д. <https://ksu24.kspu.edu/s/w34uF>
9. Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти

Херсонського державного університету від 26.06.2020 № 592-Д.

<https://ksu24.kspu.edu/s/y0Eb8>

10. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету від 06.04.2021 р. №419-Д.

<https://ksu24.kspu.edu/s/TSxs4>

11. Про введення в дію рішення вченої ради ХДУ від 26.08.2024 про затвердження Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті (наказ від 28.08.2024 № 410-Д) <https://ksu24.kspu.edu/s/z9TMA>

12. Порядок надання індивідуального графіка навчання, індивідуального терміну проходження практики та складання заліково-екзаменаційної сесії у Херсонському державному університеті від 04.12.2019 № 1023 – Д, Про внесення змін до Порядку надання індивідуального графіка навчання, індивідуального терміну проходження практики та складання заліково-екзаменаційної сесії у Херсонського державному університеті (наказ 04.12.2019 №1023-Д) від 13.09.2022 №442-Д

[https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Порядок%20надання%20індивід.%20графіка%20навчання,%20індивід.%20терміну%20проходж.%20практики%20та%20склад.%20заліково-екзамен.%20сесії%20у%20ХДУ%20\(наказ%20від%2004.12.2019%20№10.pdf?id=cde8af4a-32d9-44a5-b092-b852979ece6b](https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Порядок%20надання%20індивід.%20графіка%20навчання,%20індивід.%20терміну%20проходж.%20практики%20та%20склад.%20заліково-екзамен.%20сесії%20у%20ХДУ%20(наказ%20від%2004.12.2019%20№10.pdf?id=cde8af4a-32d9-44a5-b092-b852979ece6b)

13. Порядок оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у Херсонському державному університеті від 07.09.2020 № 802-Д. <https://ksu24.kspu.edu/s/TanPg>

14. ОПП «Соціальна робота» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота, галузі знань 23 Соціальна робота, кваліфікація: магістр з соціальної роботи, 2023 р.

15. НП та РП, 2023 р.

1. Мета і завдання практичної підготовки

Метою практичної підготовки є комплексне засвоєння здобувачами всіх видів професійної діяльності за обраною спеціальністю, оволодіння сучасними методами, формами організації і знаряддями праці у галузі майбутньої професії, формування на базі одержаних в університеті знань, професійних умінь і навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень у конкретних суспільно-економічних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання, вести наукові дослідження та творчо застосовувати отримані знання у практичній діяльності, використання набутих професійних знань на користь суспільства.

Практична підготовка здобувачів спрямована на оволодіння загальних і спеціальних (фахових) компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Очікувані компетентності та ПРН

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	ЗК	ФК (СК)	ПРН
ОК 33	Виробнича	ЗК 06.. ЗК 07. ЗК 10.	СК 04. СК 10. СК 11. СК 15.	ПРН 06. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості. ПРН 08. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях. ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи. ПРН 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу. ПРН 13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності..
ОК 34	Переддипломна	ЗК 01. ЗК 05. ЗК 08.	СК 01. СК 03. СК 09. СК 16.	ПРН 02. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження. ПРН 03. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово. ПРН 04. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук. ПРН 05. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних. ПРН 07. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження. ПРН 14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики

2. Структура практичної підготовки та опис практик

Структура практичної підготовки

Код освітньої компоненти	Компоненти освітньої програми	Форма Контролю	Мета
ОК 33	Виробнича практика	диф. залік	Набуття вмінь та навичок ведення організаційно-управлінської та дослідно-аналітичної практичної роботи на різних об'єктах професійної діяльності фахівця із

			соціальної роботи;
ОК 34	Переддипломна практика	диф. залік	Оволодіння знаннями, уміннями та навичками здійснення наукового дослідження в галузі соціальної роботи.

Мета виробничої практики полягає у набутті вмінь та навичок ведення організаційно-управлінської та дослідно-аналітичної практичної роботи на різних об'єктах професійної діяльності фахівця із соціальної роботи;

Завданнями виробничої практики є:

- 1) формування цілісного уявлення про планування та організацію системи соціальної роботи;
- 2) вдосконалення та поглиблення теоретичних знань, практичних вмінь та навичок студентів з методики та технологій соціальної роботи на мезорівні, надання допомоги цільовій групі клієнтів;
- 3) навчання процесу організації діяльності колективу працівників по виконанню поставлених задач, розробляти плани підрозділу, у якому здійснюється основна діяльність, а також готувати відповідну звітну документацію;
- 4) набуття умінь прогнозувати розвиток соціальних явищ та процесів, проектувати та реалізовувати соціальні проекти (програми); аналізувати їх результати;
- 5) формування навичок визначення перспектив закладу, проведення та аналізування соціальних досліджень.

Мета переддипломної практики полягає у оволодінні знаннями, уміннями та навичками здійснення наукового дослідження в галузі соціальної роботи.

Завданнями переддипломної практики є:

- набуття навичок, умінь і знань щодо планування, підготовки, організації і виконання науково-дослідної роботи;
- закріплення і поглиблення знань, що набуті в університеті під час вивчення спеціальних дисциплін;
- оволодіння вміннями збирання та опрацювання інформації, підбору матеріалів до випускних робіт.

Графік практичної підготовки

Курс	Семестр	Вид практики	Тривалість (тижні)	База практики	Відповідальний підрозділ
1-М	2	Виробнича денна	8	Державні структури, інституції місцевого самоврядування, пов'язані функціонально з реалізацією соціальної політики України (соціальні служби, заклади соціального захисту й соціального обслуговування тощо). Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи
	2	Виробнича заочна	4		
1-М	1	Переддипломна денна	1	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи; з використанням ресурсу Бібліотеки ХДУ (репозитарій), віртуальних методичних кабінетів, мережевих інформаційних систем	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи
	1	Переддипломна заочна	1		
2-М	3	Виробнича денна	4	Державні структури, інституції місцевого самоврядування, пов'язані функціонально з реалізацією соціальної політики	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи
	3	Виробнича заочна	4		

				України (соціальні служби, заклади соціального захисту й соціального обслуговування тощо). Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи. Соціально-психологічна служба ХДУ.	
2-М	3	Переддипломна денна	3	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи; з використанням ресурсу Бібліотеки ХДУ (репозитарій), віртуальних методичних кабінетів, мережових інформаційних систем	Кафедра філософії, соціології та соціальної роботи
	3	Переддипломна заочна	3		

3. Організація проведення практичної підготовки

Практична підготовка може здійснюватися за такими формами проходження практики:

– очна – основна форма проходження практики, що передбачає безпосереднє перебування здобувачів на базі практики, розташованій в Україні чи за кордоном, протягом встановленого терміну практики;

– онлайн (дистанційна) – форма проходження практики, що може бути застосована у виняткових випадках (в умовах воєнного стану, тимчасове переміщення університету, карантинні обмеження, участь здобувачів у міжнародних програмах обміну тощо) за умови виконання повного обсягу програми практики без безпосереднього перебування здобувачів на базі практики;

– змішана форма – форма, яка передбачає виконання частини завдань, передбачених програмою практики, в очному форматі, іншу частину – дистанційно.

Документальне забезпечення практичної підготовки включає:

- Договори про проходження практики;
- Службова від факультету на проходження практики;
- Наказ про проходження практики;
- Службова про проведення контрольного заходу;
- Розпорядження проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи про проведення контрольного заходу;
- Семестровий звіт факультету про проходження практики відповідно плану-регламенту ХДУ поточного навчального року)

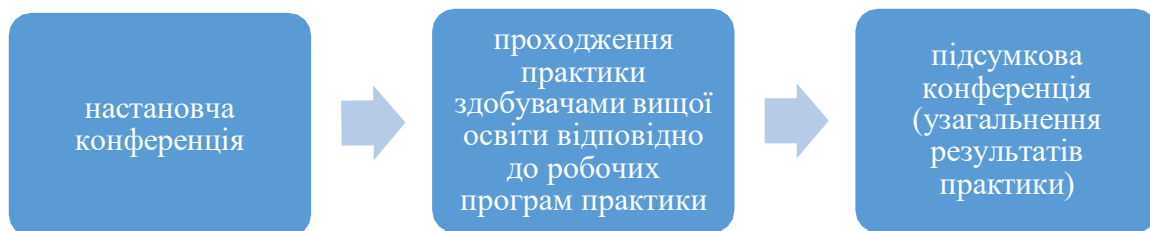
Контроль за організацію та проведення практичної підготовки здобувачів на факультеті здійснюють:

- декан факультету;
- завідувач/завідувачів кафедри;
- керівник практик від факультету (відповідальна особа за проведення практики на факультеті).

Відповідальність за виконання програми практики покладено на:

- гаранта освітніх програм;
- керівника/керівників практики від університету (за якими закріплені здобувачі відповідного виду практики);
- керівника практики від бази практики.

Кожна практика включає три етапи.

На першому етапі практики проводиться інструкційна конференція, на якій:

- завідувач кафедри та керівники розкривають мету та основні завдання практики, знайомлять здобувачів з базами практики, порядком проходження практики, видами робіт, порядком оцінювання, оформлення звітної документації та процедурою контрольного заходу.

На початку практики здобувачі вищої освіти повинні отримати інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів.

Обов'язки учасників практичної підготовки

<i>Учасник практичної підготовки</i>	<i>Зобов'язання</i>
Керівника практик від факультету	- координацію своєчасного укладання договорів з базами практики; - розподіл здобувачів за базами практики, за погодженням з кафедрами, та до початку практики подає службову для підготовки наказу до навчального відділу; - інструктаж про порядок проходження практики; - надання здобувачам-практикантам необхідних документів (програми практики, Звіт про результати практики, методичних рекомендацій щодо оформлення звітної документації тощо), перелік яких регламентується робочою програмою практики; - інструктаж здобувачів з безпеки життєдіяльності; - представлення доповіді на вченій раді факультету про перебіг проходження практики здобувачів на базах практики та її результати; - подання до навчального відділу письмового звіту про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практичної підготовки здобувачів.
Керівника практики від університету	- облік відвідування здобувачами протягом терміну практики; - забезпечення виконання здобувачами програми практики; - консультування здобувачів щодо підготовки та оформлення звітної документації, особливості оформлення виконаних завдань, підготовку доповіді, повідомлення, виступу тощо; - подання звітної документації; - аналізування виконання програм практики й доповідь про її підсумки на засіданнях кафедри; - складання підсумкового звіту, який подається керівникові практики факультету.
Керівника практики від бази практики	- проведення інструктажу з охорони праці: вступний і безпосередньо на робочому місці; - надання здобувачам можливість користуватися матеріально-технічною базою й інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики; - забезпечення обліку проходження практик здобувачів; - повідомлення керівника практики факультету або керівника практики від університету про всі порушення трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку та про інші порушення; - підготовку відгуку на кожного здобувача, відображаючи виконання програми практики; - надання здобувачам можливість апробувати матеріали дослідження до курсових і кваліфікаційних робіт (проектів).
Здобувача, який проходить практику:	- до початку практики одержати консультацію щодо оформлення документів (на настановній конференції з практики або в індивідуальному порядку); - своєчасно розпочати практику; - вивчити й суворо дотримуватись правил безпеки

	життєдіяльності й виробничої санітарії; - у повному обсязі виконати всі завдання програми практики; - скласти календарний графік проходження практики та залікових заходів, погодивши його з керівником від бази практики й викладачами-керівниками практики за фахом; - вести «Звіт про результати практики» та своєчасно подавати його на перевірку; - працювати відповідно до внутрішнього розпорядку бази практики (КЗпП України); - своєчасно оформити всі документи з практики у формі звіту; - проходити практику в терміни, визначені наказом по університету. Зміна строків проходження практики з поважних обставин, подовження терміну практики або надання індивідуального терміну проходження практики здійснюється наказом ректора за поданням декана факультету на підставі поданих документів, що підтверджують поважні причини щодо надання індивідуального терміну проходження практики.
--	--

Контроль під час практики складається з поточного і підсумкового.

За результатами проходження практик здобувачем подається звіт за результатами практики для перевірки та оцінювання. Вимоги до структури та обсягу звіту з практики представлені у робочих програмах практик.

4. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики здобувачі звітують про виконання програми практики. Форма та вимоги щодо оформлення пакету звітної документації здобувача про результати проходження практик надається у робочій програмі практики. Термін подачі здобувачем пакету звітної документації встановлюються керівником практики від університету за узгодженням із завідувачем кафедри та керівником практики від факультетам, але не пізніше дати підсумкової конференції.

Після закінчення практики здобувач надає звітну документацію керівникові практики від університету і звітує перед комісією про виконання робочої програми практики. Захист здобувачами вищої освіти результатів практики відбувається перед комісією, склад якої затверджується розпорядженням проректорки з навчальної та науково-педагогічної роботи. Результати захисту відображаються у відомості обліку успішності та індивідуальному плані здобувача (здобувачки). Непроходження або невиконання програми практики у повному обсязі вважаються невиконанням індивідуального навчального плану. Здобувач, який не виконав програму практики без поважної причини, відраховується з університету. За умови невиконання здобувачем програми практики з поважної причини університет може надати індивідуальний термін проходження практики.

Здобувач, який виконав програму практики, але під час підведення підсумків практики отримав незадовільну оцінку, має право покращити результат у період ліквідації академічної заборгованості, визначений регламентом університету згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Херсонського державному університеті та Порядком надання індивідуального графіка навчання, індивідуального терміну проходження практики та складання заліково-екзаменаційної сесії у Херсонському державному університеті.

Підсумки кожного виду практики обговорюються на засіданнях кафедри.

Критерії оцінювання результатів кожної практики визначаються Порядком оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті.

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Здобувач/-ка має право оскаржити організацію, процедуру проведення та результати оцінювання контрольних заходів відповідно до Порядку оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів у Херсонському державному університеті.

5. Перелік рекомендованих джерел.

Переддипломна практика

- 1 Бідзюра І. П., Мєлков Ю. О., Грабовенко Н. В. Методичні рекомендації щодо виконання дипломної (бакалаврської) роботи. К.: МАУП, 2019. 38 с.
- 2 Борисова О. В., Знаткова О.М., Кульга О.О., Нікітіна В.В. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні: монографія. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 468 с.
- 3 Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
- 4 Закон України «Про інноваційну діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

- 5 Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- 6 Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- 7 Мельніков А. С. Якісні методи в соціології: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 45 с.
- 8 Мітіна С.В. Науково-дослідницька діяльність студентів: навчально-методичні рекомендації до написання курсових та кваліфікаційної роботи. К.: Видавництво Ліра- К, 2020.
- 9 Паламарчук О.М., Коломієць Л.І., Шульга Г.Б., Чухрій І.В. Методичні рекомендації до проходження практики для студентів спеціальності 231 Соціальна робота. Вінниця, 2019. 40 с URL: <http://vspu.edu.ua/content/img/education/prog/met1/m8.pdf>
- 10 Положення про кваліфікаційну роботу (проєкт) (наказ ХДУ від 09.10.2020 №953-Д) URL: <https://www.kspu.edu/Legislation/educationalprocessdocs.aspx>
- 11 Тулайдан В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Ужгород, 2017. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19959/1/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf>
- 12 Olsson D., Vahlén A. Explicit Writing Instruction: A Genre-based Analysis for Developing Scaffolding for Diploma Project Writing. 2021. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1590991/FULLTEXT02.pdf>
- 13 Poulin J., Kauffman S., Sky Ingersoll T. Social Work Capstone Projects: Demonstrating Professional Competencies through Applied Research. Springer Publishing Company, 2021. 350p.
- 14 Royse D. Research Methods in Social Work. Cognella, 2018. URL: https://cognella-titles-sneakpreviews.s3.amazonaws.com/81771-2A-URT/81771-2A_SP.pdf
- 15 Samraj B. Introductions in research articles: variations across disciplines. *English for Specific Purposes*. 2022. №21. P. 1-17. DOI:10.1016/S0889-4906(00)00023-5

Виробнича практика:

- 1 Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.
- 2 Методичні рекомендації щодо проходження виробничої Стажерської практики зі спеціалізації для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності: 231 Соціальна робота / укладачі: О. В. Ілліна, С. А. Котловий. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 28 с.
- 3 Паламарчук О.М., Коломієць Л.І., Шульга Г.Б., Чухрій І.В. Методичні рекомендації до проходження практики для студентів спеціальності 231 Соціальна робота. Вінниця, 2019. 40 с.

- 4 Покулита І. К. Медіапрактики у соціальній роботі: підручник. К.: КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2020. 192 с.
- 5 Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади: роз'яснення для керівників органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства. URL: <https://pidgorodne.otg.dp.gov.ua/storage/app/sites/92/uploaded-files/yasnennya-dlya-kerivnikov-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya.pdf>
- 6 Семигіна Т.В. Організація практики студентів спеціальності «Соціальна робота»: досвід України. *Pedagogical concept and its features, social work and linguology*. 2020. С.2-15. DOI 10.36074/pcaifswal.ed-1.03
- 7 Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. Вип.1. С. 70-85.
- 8 СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. К.: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
- 9 Соціальна робота: Навчальний енциклопедичний словник-довідник / За науковою ред. д.с.н., проф. В.М.Пічі. Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 615 с.
- 10 Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник / за ред. С.В. Мітіної. К.: Видавничий дім «Гельветика», 2020.
- 11 Типове положення про центр надання соціальних послуг. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 № 177.
- 12 Banks S. Ethics and values in social work. Bloomsbury Academic, 2020. 315 p.
- 13 Butler-Warke A., Yuill C., Bolger J. The changing face of social work: social worker perceptions of a neoliberalising profession. *Critical and Radical Social Work. An international journal*. 2019. Vol. 8: Iss1.P. 59-75. DOI: <https://doi.org/10.1332/204986019X15633629305936>
- 14 Global Definition of Social Work / IFSW, IASSW, 2014. URL: <https://www.iassw-aiets.org/globaldefinition-of-social-work-review-of-the-global-definition/> (дата звернення 15.10.2018)
- 15 Healy K. Social Work Theories in Context. Bloomsbury Academic, 2022. 336 p.
- 16 Howe D., Hill D. A Brief Introduction to Social Work Theory. Bloomsbury Academic, 2024. 272 p.
- 17 Huss E., Bos E. Art in Social Work Practice Theory and Practice: International Perspectives. Routledge, 2019. URL: https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=uk&as_sdt=0%2C5&q=Writing+diploma+papers+or+projects+Social+work+2020&btnG=
- 18 Lynne Moore Healy, Rebecca Leela Thomas. International Social Work: Professional Action in an Interdependent World. Oxford University Press, 2021. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=q7ryDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Writing+diploma+papers+or+projects+Social+work+2020&ots=enZ56waR54&sig=wyugA7h1pH-yAvaUgYOTtG6CB6g&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

- 19 Payne M. Modern Social Work Theory. Bloomsbury Academic, 2020. 568 p.
20 Reamer F. Social work values and ethics. New York: Columbia University Press, 2018. 279 p.

Інтернет-ресурси

[http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) Офіційний портал Верховної Ради України
<https://www.president.gov.ua/ru> Сайт офіса Президента України
<https://www.kmu.gov.ua/servicesfilter#categories?category=12> Урядовий портал
<http://www.nbu.gov.ua> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.nplu.org/> Національна парламентська бібліотека України
<http://www.ukrbook.net> Державна наукова установа “Книжкова палата України ім. Івана Федорова”
<http://www.odnb.odessa.ua/> Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького
<http://korolenko.kharkov.com> Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
<http://www.lib.kherson.ua/> Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся Гончара
<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library.aspx> Бібліотека Херсонського державного університету
<http://www.ukrstat.gov.ua/> Сайт державної служби статистики
<http://www.ks.ukrstat.gov.ua/> Сайт Головного управління статистики в Херсонській області
www.unicef.org – Дитячий фонд ООН Юнісеф
www.terra-futura.com (totem@public.kherson.ua) (Херсонський міський центр молодіжних ініціатив «Тотем»)
[ngo.mangust@ mail.ru](mailto:ngo.mangust@mail.ru) (Херсонський обласний благодійний фонд «Мангуст»)
alex@me.kherson.ua (Херсонський комітет захисту прав і свобод людини ім.Дж.Говарда)
www.selena.kherson.ua/newgener (Молодіжна організація «Нова генерація»)
www.socioprostir.org.ua/htdocs/organization (Херсонський обласний осередок «Ліга соціальних працівників України»)
www.csf.kiev.ua - Проєкт «Покращення якості соціальних послуг дітям і сім'ям в громаді»